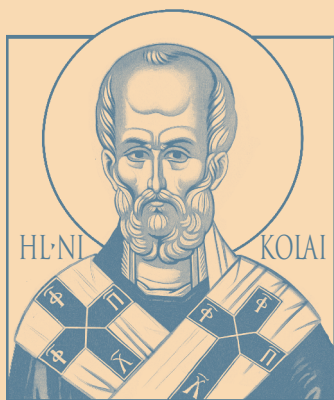

DEN ORTODOKSE KIRKE I NORGE

STEDER MED REGELMESSIG
VIRKSOMHET I MENIGHETEN

SANNHETEN I DINE GJERNINGER VISTE DEG
FOR DIN HJORD SOM ET MØNSTER PÅ TRO, ET
SINNBILDE PÅ SAKTMODIGHET OG EN MES-
TER I SELVBEHERSKELSE; DERFOR NÅDDE DU RIK-
DOM I FATTIGDOM, DET ØVERSTE I UNDERDANIG-
HET, FADER OG KIRKEFYRSTE NIKOLAI; BE DU TIL
KRISTUS, VÅR GUD, OM FRELSE FOR VÅRE SJELER.

ADRESSER & TELEFONNUMMER

hierodiakon: fader Serafim,
mob. 971 62 405

leser: Ronald Worley

Korleder: Torhild Agnes Svele

Hellige Trifon Skita; mob.: 472 71 396
 Hl. Trifon forlag og Tidsskriftene «Tabor»
 og «Ortodoks Røst», www.ortodoks.org
[facebook.com/trifonkloster](https://www.facebook.com/trifonkloster)
 konto nr.: 2050 29 63679
 Vipps nr.: 539441

KIRKEFORENINGER OG MENIGHETER:***St. Georg i Neiden**

St. Georgs ortodokse kapell i Neiden
 starost: Oiva Jarva

***Kirkeforeningen i Bergen**

Gudstjenestested:
 Repslagergaten 17 (Skuteviken).
 Starost: Sturla Olsen, mob.: 920 11 492
 konto: 5233.05.01006
 konto: 1506.25.50853
 Vipps: 569530
 hjemmeside: www.ortodoksibergen.no

***Kristi Forklarelse i Rogaland**

Starost: –
 / konto: 3265.11.10407
 Hl. Martyr Elisabets kapell
 Adresse: Daleveien 3, Sandnes
 Vipps: 123467
 hjemmeside: <http://ortodoksstavanger.no/>

***Johnsegarden i Sogn og Fjordane**

Inger Johanne Enger, 6977 Bygstad
 Leser: Asbjørn Olav Flåm, tlf. 57 71 69 00
 e-post: kboklade@online.no
 Hl. apost. Johannes Teologens kapell

Gravplass: Helgøya kirkegård

Det Ortodokse Kirkeakademiet i Oslo:
 fader Johannes mob.: 472 71 396

NKR representant: fader Johannes

NTSF representant: f. Johannes

Forum for Ortodoks Kirkesang:

«De myrrabærende kvinners» forening:
 Kontakt: Janette Khoury
 kontonr.: 2050 29 66945

Ikonmaler: Ove Svele,
 e-post: ograsve@gmail.com

Nikolaifondet: gironr. 0540 0752704

Menighetsbladet: Redaktør f. Johannes
 Teknisk/lay-out medarb.: Ove N. Svele
 Korrektur: Peter Svele

Dette heftet er utgitt 2023.

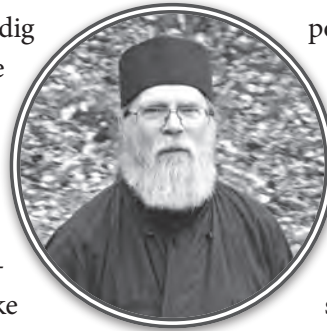
Redaktør: f. Johannes
 Layout: Ove N. Svele

DEN ORTODOKSE KIRKE I NORGE

Et historisk overblikk

av fader Johannes

UTVIKLINGEN AV EN LOKAL ORTODOKS MENIGHET I NORGE har pågått siden starten på Hellige Nikolai Menighet. I 1920 ankom menighetens grunnleggere som flyktninger fra Russland (Arkhangelsk og Murmansk). Etter at de hadde fått orientert seg i det nye landet, hadde organisering av en ortodoks menighet prioritet, og noen år med forberedelser og provisorisk virksomhet gav resultat. I 1929 gikk det ut en formell innbydelse til ALLE ortodokse troende i landet (uansett nasjonalitet) til å være med på grunnleggelsen av menigheten. Majoriteten var russisk, men det var også andre nasjonaliteter representert, og menigheten fikk navnet «Den ortodokse kirke i Norge» (eller «gresk-katolsk» som det het i datidens språkbruk). Det er således et bemerkelsesverdig poeng at menigheten alle-

rede fra starten av skulle og ikke nasjonalistisk. dette starten på nett-kirke i Norge, som vi den. Og menigheten seg til den russiske kirkeslaviske liturgiske har hele tiden gitt plass for

være geografisk definert. Egentlig ble således opp Den ortodokse alltid senere har kalt har riktignok forholdt kes tradisjoner og det språk som norm, men andre tradisjoner etter behov.

Dette har også gjenspeilet seg i menighetens prester, de to første (Rumjantsev og Rubets) var russiske, den neste (Adamov var estisk) og deretter kom f. Therapon som var sveitsisk og nåværende som er norsk, uten at det har representert noe merkbart brudd med tradisjonene. Og helt til 1965 var Hellige Nikolai menighet den ENESTE ortodokse menigheten i landet, og i prinsippet omfattet og betjente den alle ortodokse troende her, uansett nasjonalitet. Deretter ble det utskilt en rekke nasjonale menigheter med tilknytning til sitt hjemlands kirker. Men gjennom disse avskallingene gjenstår Den Ortodokse Kirke i Norge også som Moderkirke til de fleste av disse nye menighetene.

Bare på ett område har det skjedd en merkbart utvikling: språket! Den veksten som har vært i menighetens medlemsmasse har vært en språklig utfordring. Og gradvis fra midten 70-årene har det blitt oversatt og tilpasset liturgiske tekster i stadig større omfang, som har resultert i at det nå er mulig å forrette de fleste gudstjenester og kirkelige handlinger på norsk, som er det felles språk som majoriteten av menigheten forstår, selv om kirkeslavisk fremdeles brukes i den utstrekning det er naturlig og ønskelig. Etter hvert har det blitt utgitt både Bønnebok og Liturgibok, som i stor grad brukes av medlemmer av alle ortodokse menigheter i landet, og for tiden utgis en serie med liturgiske tekstbøker i stort format til gudstjenestebruk året rundt. Og dette er bø-

ker som ikke bare formidler liturgiske tekster, men også inneholder musikalsk materiale som fortsetter den tradisjonen vi startet i. Det er et prosjekt som snart avsluttes med 8 store praktbind. Dette er en godt bevart (og skjult) hemmelighet foreløpig, men noe som i fremtiden vil få stor betydning når alle de andre menighetene som har skilt seg ut fra Hellige Nikolai Menighet på nasjonalistisk basis, atter vil finne tilbake til den felles opprinnelsen og sammen være med som Den Ortodokse Kirke i Norge.

Det er ikke noen hemmelighet at nasjonalismen er det største problemet blant de ortodokse. Og for noen kirkeledere er det veldig enkelt å ta til nettopp nasjonal identitet for å holde på folk, i stedet for å arbeide for en større innsikt i hva det vil si å være en ortodoks kristen. Men også til hjelp i det henseende har vi i Hellige Nikolai Menighet utgitt en rekke bøker til fordypelse i ortodoks spiritualitet og bønneliv.

Hellige Nikolai Menighet har bevart og utviklet i norsk språkdrakt den russiske kirkesangen gjennom snart hundre års historie, det er også et viktig aspekt i denne sammenhengen.

Ikonkunsten er et annet veldig viktig aspekt i denne kirkelige kulturen som menigheten representerer. Den første ikonmaler i landet var Ove Nikolai Svele som ble utdannet i det viktige kirkelige senteret i Paris på begynnelsen av 70-årene, og som har utviklet sin egen stil og uttrykk innen de rammer som den russisk-byzantinske kunsten gir. Han har malt utallige enkeltikoner, og laget prototyper for ikoner av de norske helgene: Olav, Hallvard og Sunniva. – Videre har han malt hele ikonostaser: for Nikolaikirken i Oslo (nå plassert i vårt kirkehus i Bergen) i kirken vår i Sandnes og i Hurdalklosterets kirke. – Videre har menigheten også fått fresko-malere til å utsmykke den store Nikolaikirken i Oslo, kirken i Hurdalsklosteret samt kapellet der, og i Sandnes-kirken har vi også fresko. Dette er igjen en lokal tilpassing av en tradisjonell og betydningsfull del av den ortodokse kulturtradisjonen.

Sammen med ikon og fresko-kunsten er også arkitekturen. Hellige Nikolai Menighet skaffet seg eget kirke-

lokale i 1939 ved at menigheten fikk disponere arealet under tårn og terrasse i Majorstuen kirke i Oslo. Der bygde menigheten inn sitt eget kirkelokale. Og dette var i menighetens bruk ca 78 år. Men i år 2000 kjøpte menigheten en kombinert eiendom på Teisen i Oslo, som ble ombygget til kirke. Dette var et stort steg for menigheten, ut av et kjeller lokale. Men noen år senere ble det besluttet å rive mesteparten av bygningen, og reise en virkelig ortodoks kirke i Oslo sentrum. Da hadde man på klosteret i Hurdal allerede reist en kirkebyg-

ning etter tradisjonelle ortodokse forbilder, og det samme skjedde i Oslo i større skala og denne gang også med stor forgylt russisk kuppel. Senere ble det også bygget en liten kirke i Sandnes.

Ordinasjoner har også skjedd innen våre rammer: Vi har fått ordinert både diakoner – f. Serafim, f. Irakli Tsakadze og f. Urban Widetun, og prester: f. Poul Sebbelov, f. Bengt

Hagström, f. Olav Lerseth, (Christoforos Schuff) og f. Theodor Svane. Og dette er de eneste ortodokse ordinasjoner som har skjedd i Norge.

Og sist, men ikke minst: Den Ortodokse Kirke i Norge har også et kloster (i Hurdal) med tradisjonelt klosterliv og virksomhet (med røtter tilbake til 1976, men formelt opprettet 1985). Så den monastiske tradisjonen er ikke heller glemt.

Vi har her forholdt oss til de siste 100 årene som historien til Den Ortodokse Kirke i Norge, men vi skal ikke glemme at det finnes en annen historie med stor symbolverdi: Nemlig den ortodokse kirkes nærvær i øst-Finnmark. I Neiden ligger det lille St. Georgs kapellet som har tradisjon helt tilbake til hellige Trifon som misjonerte blant skolte-samene i dette området på 1500-tallet, og kapellet skal være oppført i 1565. Det har et ganske ubetydelig utseende og dimensjoner, men innvendig er det smykket med eldgamle ikoner og har hatt en helt spesiell betydning for det skoltiske samfunnet. Siden 1992 er det en integrert del av Den Ortodokse Kirke i Norge, og forstander for hl. Nikolai kirke i Oslo er også forstander for dette kapellet. Gudstjenester med vannvielse på Neiden-elva, parastos på gravene og forherligelse av hl. Trifon, foruten liturgi, feires her hvert år. ■

Det er ikke noen hemmelighet at nasjonalismen er det største problemet blant de ortodokse.

HELLIGE NIKOLAI KIRKE PÅ TVETENVEIEN 13 (TEISEN OSLO) ER HOVEDKIRKEN, den tredje i rekken og stod ferdig i 2015. Den er bygd i en nøytral, ortodoks stil, med en russisk gullkuppel, med fresko innvendig (malt av de serbiske kunstnerene Blagoe Ninkovic og Vojko Mitric), og med interiør fra Serbia.

This is the main church in the parish, and it was finished in 2015. It is made in a neutral orthodox style, with a golden, russian cupola, serbian frescoes and furniture.

DE MYRRABÆRENDE KVINNER FORENING utøver karitativ funksjon i menigheten, og ledes av Janette Khoury.
– The womens society is organized to help needy people.

MENIGHETEN HAR SØNDAGS-SKOLE FOR BARN, og den finner sted hver søndag i første del av liturgien.
Undervisningen går på omgang blant foreldrene. – The parish organize Sunday-school for children.

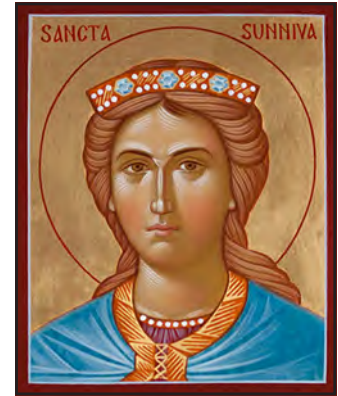
Barnas dag på klosteret i Hurdal. – The childrens day at the monastery in Hurdal.

DEN ORTODOKSE KIRKEFORENINGEN I BERGEN til ære for hellige Sunniva av Selja ble grunnlagt i 1994 etter en tids prøving. Vi har nå eget kirkehus i Repslagergt 17 (Skuteviken) med kapell, møterom og lager med overnattingsrom for presten. Her er det liturgi hver måned og ukentlige lekmannsgudstjenester. www.ortodoksibergen.no

The Bergen-community is from 1994, and it has its own church-house, with chapel, meeting room etc. In the chapel is an iconostasis from our old church in Oslo (painted by O N Svele). Here is liturgy every month and laymens service every week

SELJA: Hvert år arrangerer kirkeforeningen i Bergen pilegrimstur 6.-7. juli til Selje/Selja. Der har vi liturgi i Selje kirke, båttur til den hellige Selja-øya, prosesjon opp gjennom klosterruinene til den hellige Mikaelshola, hvor vi har moleben til ære for hl. Sunniva og seljumennene. Det pleier å være representanter for andre menigheter sammen med oss.

Every year we organize a pilgrimage to Selja, to celebrate the memory of sta. Sunniva. ■

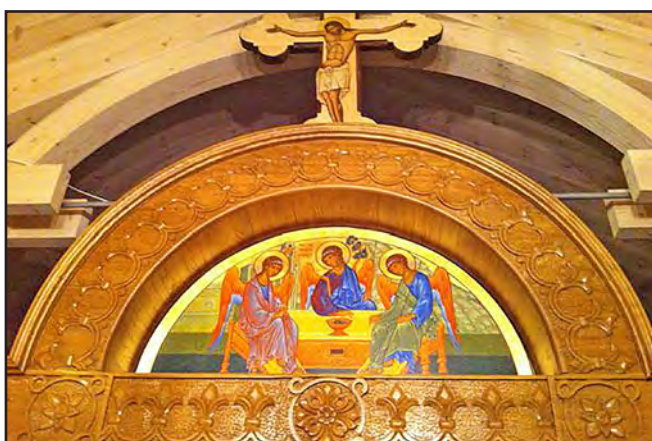
ST. GEORGS KAPELL I NEIDEN representerer en spesiell historie for de ortodokse i Norge, for det ble bygget allerede i 1565 av hellige Trifon (og er den eneste gjenstående bygningen han reiste) Den er underlagt vårmenighet som har en kirkeforening i området bestående av skoltesamer, etterkommere av dem hl. Trifon kristnet. Kapellet er lite, men har stor kulturell, historisk og religiøs betydning. Innvendig har det mange fine

og gamle (1600-tallet og nyere) ikoner. Hvert år har vi kirkehelg her i slutten av august, da velsigner vi vannet i Neiden-elva, ber for de døde på gravplassen og har moleben for hl. Trifon, og neste dag har vi liturgi. I 2011 hadde vi en stor begivenhet, da vi fikk tilbake levninger etter 92 personer som hadde blitt grav opp på området i 1905 og plassert i anatomisk institutt i Oslo. Denne seremonien ble ledet av erkebiskop Gabriel ■

IN NEIDEN WE HAVE THE OLD PRAYERHOUSE of st. George, builded by st. Tryphon of Petchenga in 1565. with old icons from 15/16. century. Picture shows the reburial in 2011 of 92 persons taken from the graveyard in 1905.

KRISTI FORKLARELSES MENIGHET I ROGALAND ble opprettet i 1997 og har i dag eiendom med eget kapell i SANDNES, Hellige martyren Elisabeths kapell (Daleveien 3). Her er det liturgi en gang i måneden, og lekmannsgudstjenester hver uke.

In Sandnes we have a community from 1997 with its own house and a chapel. There is liturgy every month, and sometimes also greek and bulgarian liturgy. Every week there are laymens service. The iconostasis is painted by O N Svele, and the fresco by the roumainian Christian Constantin Radu. ■

HELLIGE TRIFONS KLOSTER/SKITA I HURDAL (Stensrudveien 1) ble grunnlagt i 1985 (og har fremdeles bare to munkar: f. Johannes og f. Serafim). Klosteret er reist i tradisjonell stil med kirke, klokkehus, vannvigselspaviljong, klostermur og inngangsport med kapell over. En overnattingshytte og et skogskapell i tømmer, samt en museumsbygning, gudstjenester, menighetsarbeid, publisistisk arbeid, her produseres bivoks-lys og det arrangeres kultur-kvelder.

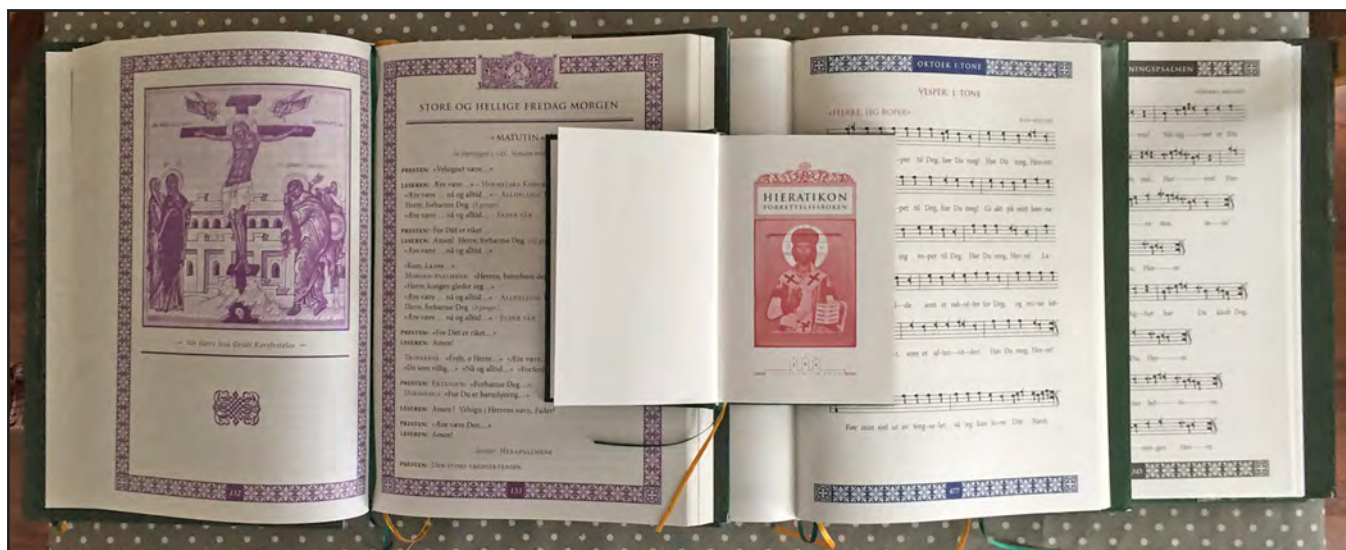
The monastery is from 1985. Much work is made here for the parish, translations and publishing, here is also a fabric for beevax-candles. Cultural-evenments are arranged. ■

I KLOSTERET ER DET DAGLIGE GUDSTJENESTER, f. Serafim lager bivoksllys til menigheten vår og dens underavdelinger, f. Johannes er i stor grad opptatt med oversettelser og publisering av ortodoks litteratur. Klosteret har i lengre tid også arrangert kulturbegivenheter.

Hovedhuset er bolig for beboerne, men inneholder både kontor (for menigheten), bibliotek, arbeidsrom, møtesal og gjesterom. ■

ORTODOKS KRISTENDOM PÅ NORSK.

DET STARTET I HL. NIKOLAI MENIGHET allerede på 1970 tallet, da f. Therapon begynte å ta med noen elementer i gudstjenesten på norsk, og det har bare økt og økt parallelt med oversettelse av gudstjenestetekster. Slik at i dag er ca. 75% av gudstjenestene på norsk helhetlig sett, ettersom norsk har blitt «lingua franca» i en menighet som har blitt svært multinasjonal.

Siden da har vi foretatt kontinuerlige oversettelser og musikalske tilpasninger av liturgisk materiale: Bønnbok, Akatister, Liturgibok for å nevne noe fra tidligere år. Og nå utgir vi en rekke liturgiske bøker (tekst og noter) i stort praktformat, til bruk i gudstjenestene: Serien omfatter Horologiet, Liturgiens noter, Påskeuken (Pentekostariet I), Festminea (de 12 store høytidene), Fastetriden I og Fastetriden II (Lidelsesuken), Oktoek og Pentekostariet II.

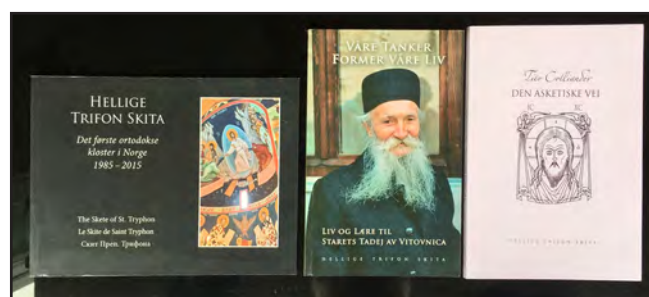
I tillegg til dette kommer et stort antall hefter og bøker om ortodoks tro og teologi (f.eks. Filokalia, Theosis, Hesykhasmen, Jesusbønnen, Romanos Melodos og ikonografi), videre er det hagiografi (f.eks. hl. Trifon, hl. Serafim av Sarov, hl. Paisij Velitshkovskij, starets Tadej av Vitovnitsa).

Spiritualitet (f.eks. Colliander, Optinaklosteret, Den russiske pilegrimen, f. Lev Gillet).

Troslære (f.eks. erkebiskop Paavali av Finland).

Vi har utgitt blader og tidsskrifter siden 1976 (Ortodoks Røst, Tabor, Hellige Nikolai Menighets Blad).

I tillegg til dette som har vært publisert fra klosteret, kommer betydelige verker fra menighetslemmer: T. Tollefsens vitenskapelige avhandling om hl. Maximos Bekjenneren og bøker om ikonkunsten, Thomas Arentzens arbeide om hl. Romanos Melodos og andre verk innen ortodoks teologi, Stig Frøyshov sin avhandling

om liturgisk ordning, Bjørn B. Roksand om miljøproblematikken, Ola Breivega med oversettelser og populærteologi, Jon Vetlesen med oversettelser og poesi, samt Siri Sandes artikler om ikonografien.

Alt dette har vært og er næring for norske konvertitter så vel som for tradisjonelle ortodokse troende som ikke lenger forstår sine alderdommelige kirkespråk så godt. Og alt dette gjør det nå mulig for nyere menighetsgrupper å feire gudstjenester på norsk. Og vi er glade for å ha brøytet vei for dette og for at vi har kunnet stille til rådighet ferdig gudstjenestemateriale for dem ■

F. Serafim lager lys av bie voks til alle avdelingene i menigheten. – Fr. Serafim makes candles of beevax to the parish.

KIRKEMUSEUM

CA. 1000 FLYKTNINGER KOM FRA MURMANSK OG ARKHANGELSK på våren 1920 på isbryteren «Kuzma Minin» og ble innkvartert på Lahugmoen i Trøndelag, var det også en prest med. Han forrettet påske med liturgi sammen med de andre flyktningene. Presten hadde med seg nødvendig utstyr til det. Og i Hellige Nikolai menighets forvaring har vi både kalken og diskosken (resten av utstyret til nattverden forsvant idet doble innbruddet i kirken i januar 1991), samt «tabernakel» som skal brukes til oppbevaring av nattverdelementer for syke-kommunion. (Dette siste er laget av en krigsfange fra Krimkrigen). Presten forrettet også en ektevigsel i leiren (noe som også er behørig rapportert i lokalavisen, og gjengitt i vår jubileumsbok fra 2006). Til det fantes det ikke utstyr, så brudekronene ble laget av de enkle materialer som fantes: Papp og brokarestoff. Disse brudekronene ble brukt i vigslar i helli-

ge Nikolai menighet til langt opp i 1990-årene, selv om vi allerede hadde anskaffet nye fra Russland. Dette er verdifulle «relikvier» for oss, historiske ting som forteller om menighetens opprinnelse og

liv. Dette og annet er nå å finne på vårt museum i klosteret.

At the monastery we have a small museum that expose old items and tell the history of orthodoxy in Norway. ■

HELGØYA ER ET SPESIELT STED I MENIGHETENS HISTORIE. Her ble det innkvartert ca 60 flykninger fra Harbin (Kina) i 1956. De bodde på Granlien pensjonat og ble etter hvert gravlagt på Helgøya kirkegård, hvor det er en egen parsell med ca 50 graver. Her forretter vi gudstjeneste (parastos) hvert år.

At Helgøya island in Mjøsa we have a part of the cemetery with ca 50 russian graves. About 60 refugees from China came here in 1956 and was buried here in this part of the cemetery. Every year we go there to celebrate parastos in their memory.

